

ЧИЛДА, ИМЯНИЦЪ ИХ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 9.

СЪМБЪТЬ, 1. МАРЦЪ.

1852.

Черчетърі економіче.

I.

(Ва зрма.)

Езтропів не спнєе, къ ла конскріереа лзї Сер-
віш се афларь 83,000 de четъціані Romanі, пі къ
ла скітерера чевлі din зрть реце, Тарчинів Супер-
вл, терріторія Romanі авіа се Antindea пънъ
ла 15 міліаріe Romanе лн dictandu чea маі таре
de лa Roma.*). Прін зртаре свіперфада терріторі-
влі Romanі авіа копріндеа ла 400 de міліаріe Ro-
mane пътрат, ва съ зікъ авіа ера аша de таре ка
dictriktul Brașovului сај цеара Бъреі. Romanі
пнміa Jugerum ып пътнитѣ de 28,800 пічіоре пъ-
трате, пътнитѣ, каре пнтеа съ се аре лнтр'о zi къ
ып жгврі de дої вої; ші дбве агарѣ жгврі de пъ-
тнитѣ ле пнміa heredium (тошіе), фіндѣкъ Romвлѣ
кънд аж лнппрдітѣ пътнитѣ аж датѣ ла фіекаре
Romanі ып локѣ атътѣ de таре, дрентѣ пътнитѣ
de тоштнріе.**) Ачеста ар фі, квтѣ се зіче лн
Трансільванія, локѣ de дбве гълете семпнпнрѣ de
гръв. лн adeвърѣ локѣ фіорте пнцінп пентрѣ ді-
нереа ынї фамілі; — лн Трансільванія, пе ынде пн
се сеашып гръв, чі квкврзѣ, каре пе локѣ лн
гръшнатѣ ші віне лвкратѣ продвчє de дбве орї маі

твлтѣ декътѣ гръв, авіа ар пнте съ тръеаскъ о
фаміліе днтр'юсса. Даръ лн Italia, ынде локѣ
се сеашып ші се сеачерѣ de дбве орї пе аппѣ, пн-
теа съ фіе de ажної пентрѣ о фаміліе тікъ. —
Свп репвлкъ се пльпдеа бтепій къ п'аѣ пнчи
атъта локѣ, ші череа ка съ лі се лнтардь тъкар
къте дбве жгврі din агрвл пввлкъ. — Дечі totѣ
терріторія Romanі пе тімпѣл рецілорѣ авіа ко-
пріндеа 300,000 пънъ ла 400,000 de жгврі, каре
терріторія ера лнппрдітѣ лн агрвл пввлкъ, ші прі-
ватѣ, адекъ ла фамілій лн парте. Дакъ пнпетѣ къ
фіекаре фаміліе ера компсъ чел пнцінп de 4 інші,
ші фіекаре фаміліе да ып мілітаріз, адночі чеї
83,000 de бтепі. Форма пънъ ла 20,000 de фамілії,
карї da 20,000 de мілітарі, лнппрдіцѣ лн 193 + 1
чентврії, днпъ авере, преквтѣ пе сизне Лівів.*).
Съ пнпетѣ къ о фаміліе de класеа I поседеа
пнміа 16 жгврі; ына de класеа II, 12 жгврі;
ына de a III, 8; ына de a IV, 4, пі ына de a V пн-
міа 2 жгврі сај ып heredium; еаръ ына de клас-
еа VI пнміа 1½ жгврі: атночі totѣ агрвл пріватѣ
копріндеа 224,600 жгврі, ші агрвл пввлкъ лн чеа
маі таре Antindepe песте локрѣ лвкрате ші пе-
лвкрате, пънъ ла 175,000 жгврі, карї лнппрезиъ
къ чел пріватѣ фъчea 400,000 жгврі, лн чеа маі
таре Antindepe а терріторівлі Romanі. Din про-
дуктеле ачесті терріторів треввіа съ тръеаскъ
83,000 четъціані romanі, ла карї маі пнпетѣ ада-
зще 17,000 серві, песте totѣ 100,000 de схфлете. —
Аша даръ чеа маі австъ фаміліе авіа поседеа
16 жгврі сај 8 heredia, адекъ локѣ de 16 гълете
de гръв, ва съ зікъ авіа а натра парте de сессіоне,
преквтѣ се сокотеште астъзї лн Трансільванія. Къ

*) Servius Tullius primus omnium censum or-
dinavit, qui adhuc per orbem terrarum incognitus
erat. Sub eo Roma omnibus in censem relatis, ha-
buit capitum LXXXIII millia civium Romanorum
cum iis, qui in agris erant. — Ita Romae regnum
est per septem reges annis ducentis quadraginta
tribus, cum adhuc Roma, ubi plurimum, vix usque
ad quintum decimum milliarium possideret. Eutrop.
lib. I, 7 et 8.

**) Bina jugera, quae a Romulo primum divisa
dicebantur viritim, quod heredem sequerentur, he-
redium appellarunt. Varro R. R. I. 10.

*) Къ пресвпнпнрѣ къ фіекаре чентвріе ера
компсъ din 100 de інші, de ші се паре къ чентв-
ріи de класеа I ера маі тікъ, еаръ челе de клас-
селе din зрть маі тарѣ.

тоте ачестеа авереа впнѣ атарѣ фатілїи се предвіа
 дн 100,000 de ліvre de арамъ Din ачеасть сътѣ
 жвтътате се пѣте лга дрентѣ предвіа ал пътътв-
 лвѣ; еаръ чеалалтъ жвтътате се пѣте сокоті дрентѣ
 предвіа ал касеї, ші ал вітелорѣ, ші чева къпітарів
 in aere parato. Дечі даќъ 16 жвгврѣ се предвісѣ
 ла 50,000 ліvre de арамъ, атвпчі не вп жвгѣ віне
 3125 ліvre de арамъ, ші днпъ предвіа арамеї de
 аквтѣ, 1270 de florindї саѣ 4810 віченарѣ азстріаї.
 Ачестѣ предвіа е фортѣ таре, ші къ атвтѣ таї таре
 къ кътѣ штітѣ къ е предвіа a 31 de бои саѣ a 312
 de ої днпъ естімареа de атвпчі. — Даќъ вп агаре
 жвгѣ продвчea дн сътъпітвра са de дбве ої ne
 annѣ, 100 de пътъпітаріе de грѣвѣ, карпі предвітѣ
 къ кътѣ дбве ліvre факѣ 200 de ліvre de арамъ.
 атвпчі авіа adвche 1 ла 16; даръ апої лвкрава віде
 съл пвї? Саѣ къ пътъпітвла ал фостѣ фрктиферѣ
 песте тъсврѣ, кътѣ нѣ есте кіарѣ дн zіоa de
 астѣзї, саѣ къ естітѣпівна лвї ал фостѣ ессорві-
 танте. Іпсъ тревзе съ штітѣ, къ Romanї нѣ се
 окнпа къ алте тесерї, чі пвтai къ лвкрапеа пъ-
 тъпітвла, каре се сокотеа de оквпъцівна· чеа
 маї опеѣтѣ, еї пвпна фортѣ таре предвіа не агрѣ
 нї агріклтврѣ — Консвлї чеї таї днсемпнї,
 днпъ че денпнаа demпнітатеа се днвчea ла аратрѣ.
 Не Лвчії Чіпчіпатї, каре авеа о тошие пвтai din
 4 жвгврѣ, ші о лвкра ел къ тъпіле селе, л'а'в лвтв
 Romanї de ла аратрѣ ші л'а'в фъкѣt Dіктаторї.*.)
 Іп атвта опеѣтѣ ера агріклтвра, ші атвтѣ de дн-
 гвтѣ ера пътъпітвла, лвкът тревзеа съ і се свіе
 предвіа фортѣ днкотпарчівне къ челалте лвкравї.

Ла конскріереа каре саѣ фъкѣt ла апнл ROMEI 295, саѣ афлатѣ 119,319 четъдianї Romanї, ші
 терріторівл Romanї ппнъ ла Вeiї, фъчea o di-
 стапцъ пвтai de 18 тіліаріе, еаръ ппнъ ла Фi-
 dene (четъдї къ карпі Romanї трѣя дн остилітате)
 фъчea кіарѣ пвтai 6 тіліаріе Romane, ва съ зікъ
 o дистапцъ таї тікъ de кътѣ дела Брашовѣ ппнъ
 ла Олтѣ. Ла апнл ROMEI 405 фъкъндse конскріере,
 Romanї формарь 10 ледівпї, дн пвтърѣ песте
 60,000 de мілітарї, карпі пресвпзвне о днппопръ-
 чівне de 240,000 de свфлете, ва съ зікъ de дбве

орї таї таре de кътѣ къ 100 de annї таї днпінте.
 Ла апнл ROMEI 430 Romanї се вътврѣ въ Сам-
 піїдї ла o dictanцъ таї de 30 тіліаріе (ва съ зікъ
 6 тіліаріе географіче, саѣ 2 поште) дела Roma,—
 лвкът пе'пчеркатѣ ппнъ атвпчі. — Dаръ de аїчї
 днпінте днчене а крепіте пттереа Romanілорѣ, ші
 а лі се лърдї терріторівл. Ла апнл ROMEI 488,
 зеє annї днпъ днвіпцереа лвї Пэррї, се афларь
 ла конскріереа 292,334 de четъдianї Romanї, адекъ
 апробе 300,000 de свфлете, къ тоте къ de ла дн-
 темеіереа статвла п'а'в таї днчетатѣ вътылѣ въ
 ветіпїй.*.) Къ ачеасть тікъ пттере Romanї копріндѣ
 тоть Italіа, вагѣ пе Карагаїнесї, пе Мачедонї, ші
 се днтіндѣ песте тоть Европа, ші чеа таї таре
 парте а Асії ші а Афрічей. De аїчї днпінте се
 скімъ тоте сосотеледе. (Ва врта.)

НОВЛ РЕГДЛАМЕНТ СКОЛАРІВ

ал сколедор толдовене.

(Бртаре.)

Деспре Бівліотека ші Тіпвріреа Кър-
 ділор падіонале.

Секдіеа I.

Деспре Бівліотекъ ші Каїнетѣ de Фізікѣ ші Хіміe.

§. 200. Пептрѣ дінереа венеї оржнделї ла
 бівліотека сколелор, се ва днпеввіца о персоњ
 къ днсвшірлѣ червте, каре ва фі днгріжітбрde
 кърділе, таңскріителе ші обіектеле вівліотечеї,
 деспре каре лвкъ ва дніе осевіт каталог ші ін-
 вентарї іскълїt de департамент ші пептрѣ а къ-
 рора пъстраре ші венп-дінере, вівліотекаїла ва фі
 респвпзъгорїв, авнд а се конформа днпъ регвла-
 шенеа спечіал ал вівліотічей къпрінс дн §§. de
 таї жосѣ.

§. 201. Пептрѣ а се форма не днчетаї о ві-
 віотекъ, се ва днсвтва дн ввдженѣ сколелор
 пе тот апнл вп параграф спечіал пептрѣ кътпъра-
 реа de кърдї.

§. 202. Спре ачест сфършїt, спатвла сколаре
 ва фаче о лістѣ de кърділе челе класіче таї de
 невое ші таї фолосітбрde дн фіскаре ram de штіпнї,
 спре а се кътпъра пептрѣ вівліотекъ, зnde се вор
 консльта de професорї ші сколерї ла стздї лор;

*) Inventa sunt civium capita CCXCH millia
 CCCXXX, quamquam a condita urbe numquam bella
 cessassent. Eutrop. lib. II, 18.

*) Lucius Quinctius Cincinnatus dictator est
 factus, qui agrum quatuor jugerum possidens ma-
 nibus suis colebat. Is, cum in opere et arans esset
 inventus, sudore deterso togam praetextam accepit,
 et caesis hostibus liberavit exercitum. Eutrop.
 lib. I, 17.

нъ се вор пъте къмпъра ѝпсъ тай тълте de кът
дое есемпларе тог de ачеа скріере.

§. 203. Бібліотека съ се джъстрезе къ тóте
кърціле рошъпешті тіпъріге пъпъ ақыт аїчі, саъ
аіреа, прекът ші къ танскріпtele, че орѣ end
се вор гъсі саъ жп оріцина, саъ жп копіе адевъ-
ріть, ші тай алес ачеле че ар пріві асвіра історіе
націонале, асеменеа ші къ тóте кърціле історіе
скрісе. жп літві стрыне прівітоаре кътъ історія
дърер.

§. 204. Авторій саъ Editорій че вор пъвліка
вр'о скріере жп прінчіпат сън datori a da 6 есем-
пларе пентръ бібліотека пъвлікъ, спре а се пъте
форма ші не ма челалате ціппасій бібліотечі ро-
шъпешті. Бібліотекаръ се ва жпгріжі ка кърціле
тіпъріге съ се депе жп бібліотекъ.

§. 205. Редакторій газетелор ші аі алтор скріері
періодіче din прінчіпат вор да асеміне въте 6
есемпларе грatis, ші спре а жплесні тіперілор
жпайнтеара жп літератвръ, бібліотека ва фі преп-
терате къте не вп есемпларъ ма фойле челорлалте
щері, тіпъріге жп літва рошъпесакъ; асеміне ші
ла зна саъ дое din літераре стрыне.

§. 206. Се ва трече жп ваджет не тот апъл
вп параграф спечал, центръ а се къмпъра інстръ-
менте de фізікъ ші хіміе, de ҷеометріе ші теха-
нікъ, de медіцинъ ші хірургіе, моделврі пентръ
архітектвръ ші агріклтвръ, потрівіт къ тіжлоб-
чие касеи сколаре. Касіштвя de фізікъ ва ста-
съв прівегереа профессорлві респектів, каре се
ва жпгріжі de пъстрареа лор. Асеміне інстръментел
de інчиінере вор ста съв прівегереа профессорлві а-
честій штіпці. Німікъ ѝпсъ din ачеле ѝпсътнате
ла §§. de тай със въ се ва къмпъра иъпъ а нъ врта
mal житъя апроваціа департаментвлі.

§. 207. Бібліотекаръ ва фі даторія а чере екс-
офіcio кърціле, каре десь §§. 202, 203, ал ачестій
регламент, авторій скріерлор по же вор фі даторій
а да бібліотічі пъвлічі ші апътє къте 6 есемпларе,
din каре doe се вор пъстра жп бібліотікъ, сар че-
лалате вор пъте а се скітва, десь жпкввіндареа
департаментвлі, къ алте кърці фолосітврі.

§. 208. Бібліотека се ва къмпъле dintp'o ad-
nare de кърці класіче Еліне ші Латіне, dintp'o
алецере de кърці Францезе, Италіене, Рociene,
Гречешті модерне ші Рошъпешті, din o кълещере
de кърці саъ фой періодіче, атінгтвріе de штіпці
ші арге.

§. 209. Жп а са стързіпъ de а фаче фолосі-
тврі кът се по же ачест ашегътъп, департамен-

тел ва пріші къ реквюштіпъ дарвріле де кърці,
танскріпте, статие ші лігографій, кът ші векі
танскріпте рошъпешті, каре дорігорій віпелві ар
хърьзі бібліотічі ші ва жпвчіпічі адвчереа амінте
а ҷеперозітъдеј зор, жпкрайндъ пътеле дънвіторі-
лор жп пътърла віне фъкъгорілор ачестій аш-
зътъп.

§. 210. Десь авторісаціа департаментвлі, бі-
бліотекаріл ва аве реладіе къ алте ашегътъп
stryne de ачестфелів, пентръ а фаче скітва кърці-
лор извілката жп Moldavіa къ ачеле de пе аіреа.

§. 211. Авъндъ бібліотека а се жпавзді трептат,
парте прін кърціле къмпърате жп тоді anii din
каса скбледор, парте прін дарврі; съплеметеле
каталоцелор кърцілор бібліотечей, се вор пъвліка
регламат ла жпчептвл фіе кърві ап.

§. 212. Бібліотека ва фі ашезать жп зна din
салеле Akademіe, авънд ші о матеръ альтвратъ
пентръ конверсаціа четітірілор.

§. 213. Сала de четіре ва фі товілатъ къ тесе,
кът ші къ тóте ачеле пеанърате пентръ скріс.

§. 214. Департаментвлі прін жптъріреа Domп-
жі, ва пъті жп бібліотекаръ каре ва авеа съв а са
позвузвіре вп ажеторъ ші ва фі реципінътврі пеп-
тръ кърціле ші ліквріле че і се вор жпкредінда.

§. 215. Се вор фаче doe каталоге de кърціле
афльторе жп бібліотекъ, десь ръндзеала матерій-
лор къ жпсемпларе de апъл тіпъріре ші ал edipie.
Не ліпгъ ачесте се ва тай фаче вп жпдойт інвен-
тарів де челалате ліквріле ші товіле.

Впъл din ачесте каталоге ші інвентаре жпкреді-
нідате de департамент, ва фі пъстрат жп вівлі-
текъ; челалате іскъліт de бібліотекаръ ва фі де-
партамент вп канделаріа департаментвлі.

§. 216. Тот deasna кънд с'ар адвче о карте
по же пентръ de а се адъоце ла челалате але бі-
бліотічей, съв прівегереа департаментвлі се ва
трече жп амънде каталоге цеперале.

§. 217. Не ліпгъ каталога цеперал, се ва
фаче вп рецистръ, жп каре се вор трече кърціле
ші об'ектеле de арте, каре с'ар фі хърьзіt de пар-
тіквларі, жпсемінъндесе ші пътеле дънвіторілві лор.

§. 218. Жп фіе каре ап ла жпчептвл ліпєт
Іанварій, вівліотекаръ ва фаче кътъ департамент
ви репорг деспре стареа бібліотечей. Десь проп-
переа ліпі, сіфатва сколарів ва іскълі 'жппревп къ-
ел ачест репорг, прін каре ва прописе къмпъра-
реа кърцілор тревзітврі.

§. 219. Бібліотекаръ тревзе съ аівъ жпгріжі-
реа пентръ пъстрареа кърцілор ші статпелор жп

старе въвъз. Кърдиле челе предиоце de decemn, се вор пъстра жп дълапвр къз стикле ши дъквате къз кей.

§. 220. Тоте кърдиле се вор деспълвера чел пъдн de дое орп не ап. Вакапдиле вор фи алесе пентръ ачеастъ операціе, жп кърсъл кърия дълтрапеа жп въблютекъ ва фи опрітъ чечиторилор. Тот атвич се ва фаче ши о ревизъ de стареа въблютечъ ши а възитетелор пріп комісіе ръндзітъ de департамент.

§. 221. Нъмай сингър въблютекаріл есте ръспубликътор админістраціе деспре депосітърile че і се вор дълкредінда. Ел ва фи дълдаторіт а дълплін къз келтвзала са тоте кърдиле рътъчите, стінгерите са стріката din a са пе'нгріже.

§. 222. Біблютека ва фи дескісъ жп тоте зілеле: вара dela 7 чеасврі dimineада пъпъла 12, ши де ла 4 сара пъпъла 7; еар еарна dela 9 dimineада пъпъла 3 дъвъ амеазъ-зи.

§. 223. Дъмнічеле ши жп зілеле de сървъторътарі, въблютека ва фи дъкісъ, прекът ши жп тот тімиза вакапділор.

§. 224. Орп чіне ва пъте фи приіміт жп въблютекъ, дълфъдінънд вълтъл департаментълъ дат пе патръ лгп, ши каре ва тревзі длоіт ла дикеіреа ачеастъ термін. Нъмай шефъл саъ діректоръл департаментълъ, інспекторъл ценерал, професоръ скобелор ши ачеї каре пептръ дарбрі фолосітбре вор фи дълскріні жп пътъръл біне фъкторілор ашегътътълъ, пе свит свитши ла ачеаста формалтате; еар елевій пе вор пъте фи приімід жп въблютекъ, декът пътъ даќъ вор дълфъдіша вълтъл діректоръл респектів къ дълсътпареа пътълъ ши а кърдій че і се пітє да спре четіре саъ традацій.

§. 225. Ля дълтрапеа жп въблютекъ се вор дълкредінца пъзігорілъл пълъріле, вастопеле, шанталеле, картелзріле ши кърдиле че вор фи авт къ сіне четіторій; ачеасте лгпкрай деписе дълтъръл дълан, вор фи дълпаете пропріетарілор лор ла ешіреа din въблютекъ.

§. 226. Спре а четі орп че карте жп сала хотърътъ пептръ ачеаста, четіторій вор адреса а лор черере кътъръ въблютекаріз.

§. 227. Дрент ачеа, пе зп дъладиц реістръ, ел ва дълсътпа зіоа, тілъл кърдій червте, іскълін-

дъшти пътеде, каре дълсътъ ва штерде кънд ва дълпой картеа дълайнтеа ешіреа сале din салъ.

§. 228. Нъ се вор пъте da зпвъ четіторъл таътъде кътъ треј волятврі одатъ.

§. 229. Нъ есте дългъдійт а се фаче симпне пе вр'о карте къз кондіевл de пътъ саъ къз черпеаль, асеміне есте опріт de a дълдоі філеле, четіторъл каре ва кълка ачеасте ръндзел, ва фи даторів а пъті о сътъ пропордіонать дагнеи ши прецълът кърдій десфіграте.

§. 230. Ачела, каре ар стріка вр'о карте, рът пънд'о, пікънд'о къз черпеаль саъ алъ чева, ва фи даторів а да въблютекарілъл предъл еі ши пъши ва пъте ретраје съма деписъ, декът атвич, кънд жи термінъл хотърът de въблютекарів ва пъне жп локъл кърдій сгріката вп есемпляръв пој ши de tot асеміне ка чел дінгътъ, пе каре атвич ва пъте лга жп а са діснозиціе.

§. 231. Жп сала de четіре тревзі а се пъзи чеа таі таре тъчере. Къвітеле адресате кътъръ въблютекаріл саъ ла алдій, тревзі а се рості жп-чет ши жп кіп de a пе смінті пе четіторій. Есте опріт de a фұта жп апартаментеле въблютіч.

§. 232. Къз о жъмътате de чеасъ дълайнтеа дълкідерей въблютіч, се ва да зп симпнъ ши ла чед-съл прескріс ва зрта симпнъ пептръ дълкідереа еі.

§. 233. Четіторій авънд а еші din салъ, вор дълкредінца пе рънд въклютекарілъл, кърдиле прійтіше ши дълскрісе жп реістръ провізор дъпъ ре-стіреа §. 225.

§. 234. Бізітаторій, каре вор зрта жп контра регламент симпнът ши вор къдеа еаръ жп асеміне грехеаль, дъпъ грехатате кашвзъл, вор фи опрід а таі дълтра жп въблютекъ.

§. 235. Нічі о карте тіпърітъ саъ тапъскрісъ ла піті о дълрецивраре пе се ва пъте словозі а-фаръ din въблютекъ, ля дълтътпаре de кълкареа ачеасте регламент, въблютекаріл се ва депірта din ачест пост фъръ жігніре дисъ а діснозиціе §. 219.

§. 236. Біблютекаріл піт пъзіторій, пе вор пъте еші din въблютекъ, таі таінте de a ашъза дъпъ кашвзъл кърдиле ши товілеле ла локъл лор.

§. 237. Німіне пе ва пъте дълтра жп въблютекъ къ дълтътпаре.

§. 238. Ачест регламент се ва тіпърі ши се ва есплан жп літва ротънъ ши франдезъ жп сала четіре, прекът ши ла дълтрапеа жп въблютекъ.
(Ва зрта.)